

Максимчук А.П. Підготовка вчителя до роботи з обдарованими учнями / А.П. Максимчук // Креативність особистості як фактор інноваційного розвитку суспільства : збірн. наук. праць. Вип. 2 / за ред. доц. В.В. Павленко. – Житомир : ФО-П Левковець Н.М., 2020. – 188 с. – С. 80-83.

Максимчук А.П.,
старший викладач кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання.
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Підготовка вчителя до роботи з обдарованими учнями

Обдаровані діти в будь-якій соціальній групі мають цінуватися як народне надбання й претендувати на особливі соціальні права. Такі діти повинні бути навчені за допомогою спеціальних педагогічних і соціальних програм, оскільки найбільші очікування на покращення умов життя й розквіту нашої держави тісно пов'язані саме з обдарованою молоддю.

Обдарована дитина – це дитина, яка має яскраві, незвичайні, іноді з видатними досягненнями або має хист до передумови для таких досягнень у тій чи іншій діяльності. Звернувшись до даних психологічних досліджень обдарованими дітьми є не більше 5%. Також, беручи до уваги генетично запрограмовані в кожній дитині здібності й різноманітність усіх видів обдарованості, можна здогадатись, та навіть припустити що кожна дитина – обдарована.

Обдаровані діти, зазвичай сильно відрізняються від своїх однолітків цікавістю, активністю і здатністю до творчого мислення, також вони потребують особливого підходу. Створення належних умов для розкриття та розвитку потенціалу таких дітей, виховання їх творчої особистості, а її обдарованості в дорослому житті стає невідкладним завданням для всіх загальноосвітніх закладів.

Досвід роботи з обдарованими дітьми показує, що, *на першому етапі* їх необхідно відшукати серед безлічі учнів. Які ж їх ознаки?

- Дуже допитливі, активно досліджують навколишній світ.
- У ранньому віці здатні простежувати причинно-наслідкові зв'язки, робити правильні висновки.
- Легко справляються з пізнавальною невизначеністю, із задоволенням сприймають складні довгострокові завдання.
- Не можуть терпіти, коли їм нав'язують готову відповідь.
- Можуть тривалий час концентрувати свою увагу на одній справі.
- Властиве надто розвинуте почуття справедливості.
- Добре розвинуте почуття гумору.

- Постійно намагаються вирішувати проблеми, які їм поки що «не під силу», й у вирішенні деяких із них досягають успіху.

- Для них характерні перебільшені страхи, оскільки вони здатні уявити собі безліч небезпечних наслідків подій.

- Надзвичайно схильні до немовних проявів почуттів, емоцій.

- Негативно оцінюють себе.

- Більшість із них спить менше від своїх однолітків, вони раніше відмовляються від денного сну.

Наступний етап – розробка особистісно-орієнтованого підходу до навчання обдарованих школярів. Талановиті діти завжди хочуть чогось нового, більш складного, інакше вони втратять інтерес до предмета. Тому система їх навчання повинна відрізнятися від системи навчання інших дітей. Вони працюють з науковою, статистичною та енциклопедичною літературою, кросвордами, що розвивають, вирішують цікаві завдання, виконують експерименти, відвідують спецкурси. Вчителі-наставники, які працюють з обдарованими дітьми, активно використовують індивідуальний підхід, що враховує в першу чергу здібності учнів. Така робота повинна бути систематичною, особливо на перших порах, коли необхідно закласти основи, фундамент знань. Подальший розвиток підлітка залежить від його самостійної роботи: адже якщо в якийсь момент він не захоче САМ вирішувати завдання з родзинкою, зусилля наставника будуть марні [3, с. 15 – 21].

Далі необхідно розвинути в обдарованій дитини психологію лідера. Важливо, щоб він не соромився показувати свої здібності, не боявся висловлювати свої думки. З цією метою на уроках проводяться рольові ігри, брейн-ринги, свята творчості, вікторини, інтелектуальні ярмарки, в організації та проведенні яких беруть участь обдаровані діти.

Умови успішної роботи з обдарованими учнями:

1. Усвідомлення важливості цієї роботи кожним членом колективу і посилення у зв'язку з цим уваги до проблеми формування позитивної мотивації до навчання.

2. Створення та постійне вдосконалення методичної системи роботи з обдарованими дітьми.

3. Визнання колективом педагогів і керівництвом школи того, що реалізація системи роботи з обдарованими дітьми є одним з пріоритетних напрямків роботи школи.

4. Виявлення обдарованих дітей повинно починатися вже в початковій школі на основі спостереження, вивчення психологічних особливостей, мови, пам'яті, логічного мислення [1].

Принципи роботи з обдарованими учнями:

- індивідуалізація навчання (наявність індивідуального плану навчання учнів – вищий рівень);
- принцип випереджальне навчання;
- принцип комфортності в будь-якій діяльності;
- принцип різноманітності пропонуванних можливостей для реалізації здібностей учнів;
- зростання ролі позаурочної діяльності;
- принцип розвильного навчання;
- принцип максимальної різноманітності наданих можливостей для розвитку особистості;
- принцип зростання ролі позаурочної діяльності;
- принцип індивідуалізації та диференціації навчання;
- принцип створення умов для спільної роботи учнів за мінімальної участі вчителя;
- принцип свободи вибору учням додаткових освітніх послуг, допомоги [1].

Мета: виховання компетентної особистості, яка не лише **володіє** певною системою знань, але й **уміє** адекватно **діяти** в певних життєвих ситуаціях, **застосовуючи** набуті знання на практиці й беручи на себе **відповідальність** за свою осмислено-перетворювальну діяльність.

Завдання:

- Виявлення обдарованих дітей з використанням різних діагностик.
- Використання на уроці англійської мови диференціації на основі індивідуальних особливостей дітей.
- Відбір засобів навчання, що сприяють розвитку самостійності мислення, ініціативності та науково-дослідних навичок, творчості в урочної й позаурочної діяльності.
- Організація різноманітної позаурочної діяльності з предмета.
- Розвиток в обдарованих дітей якісно високого рівня знань з англійської мови.

Очікувані результати:

- уміння здійснювати усномовленневе спілкування (у монологічній та діалогічній формах);
- уміння розуміти зі слуху зміст автентичних текстів;
- уміння читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту, розглядаючи їх як джерело різноманітної інформації і як засіб оволодіння нею;
- уміння здійснювати спілкування у писемній формі відповідно до поставлених завдань;

- уміння адекватно використовувати досвід набутий у вивченні рідної мови, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння мовою іноземною;

- уміння використовувати у разі необхідності невербальні засоби спілкування за умов наявних мовних засобів.

Організація індивідуальної роботи з обдарованими учнями

Виявлення обдарованих учнів.

Підготовка учнів до олімпіад, конкурсів, вікторин шкільного, міського та всеукраїнського рівнів.

Створення банку матеріалів підвищеного рівня складності.

Консультавання батьків обдарованих дітей з питань розвитку здібностей їхніх дітей.

Надання необхідної інформації класним керівникам.

Список використаних джерел

1. Одаренные дети / Пер. с англ., Москва: Изд-во «Просвещение», 1996. – 214 с.
2. Давыдов, В. В. Теория развивающего обучения / В. В. Давыдов. – Москва : ИНТОР, 1996. – 544 с.
3. Павленко В. В. Креативність: сутність, структура, закономірності формування і розвиток / В. В. Павленко // Педагогічна освіта: Теорія і практика. Педагогіка. Психологія : зб. наук. праць / Київ ун-т ім. Б. Грінченка; редкол. : В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа [та ін.]. – Київ : ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – Вип. 23. – С. 15 – 21.